

KINH TẾ PHÁP NĂM 2011 VÀ TRIỂN VỌNG 2012

Ths. Trần Thế Lân

Trường Đại học Kinh tế - Đại học Quốc gia Hà Nội

Pháp là một trong những quốc gia có tầm ảnh hưởng lớn nhất trên thế giới. Pháp là sáng lập viên quan trọng của Liên minh Châu Âu (EU), đồng thời cũng là nước rộng nhất của khối này với diện tích 551.695 km². Hơn nữa, Pháp sở hữu vị trí địa kinh tế hết sức thuận lợi khi có đường bờ biển dài hơn 5.500 km với bốn mặt tiếp giáp bốn biển lớn của thế giới; đồng thời đảm nhiệm vai trò cầu nối giữa các nước thuộc khu vực Bắc Âu, Địa Trung Hải và Trung Âu; cũng như nối liền trực tiếp Anh với lục địa châu Âu bằng đường hầm xuyên qua eo biển Manche¹. Pháp được biết đến trên thế giới bởi sự đa dạng về dân tộc và quy mô dân số xếp thứ hai ở châu Âu với khoảng 65,3 triệu người² (sau Đức). Mặt khác, là một trong những nền kinh tế hiện đại và thịnh vượng nhất thế giới, Pháp có những sản phẩm với sức cạnh tranh quốc tế cao và thương hiệu nổi tiếng như rượu vang nho, bơ sữa, nước hoa, các sản phẩm mỹ nghệ, thời trang cũng như thế mạnh trong ngành du lịch và thu hút vốn đầu tư nước ngoài. Hiện nay, Pháp đang nỗ lực chuyển đổi từ một nền kinh tế có sự

can thiệp và sở hữu Nhà nước sâu sắc sang một nền kinh tế dựa nhiều hơn vào cơ chế thị trường. Chính phủ đã tư nhân hóa một phần hoặc hoàn toàn nhiều công ty lớn, các ngân hàng và các hãng bảo hiểm; đã nhượng lại cổ phần trong các công ty hàng đầu như Air France, France Telecom, Renault, Thales; chỉ duy trì sự hiện diện mạnh mẽ trong một số lĩnh vực như điện, giao thông công cộng và các ngành công nghiệp quốc phòng trong bối cảnh vẫn cam kết đảm bảo công bằng xã hội dựa trên pháp luật, chính sách thuế và chi tiêu công nhằm làm giảm chênh lệch thu nhập và tác động của thị trường tự do đối với y tế công cộng và phúc lợi.

Tuy vậy, trong vài năm gần đây, kinh tế Pháp đang đứng trước những thử thách rất lớn tạo ra sự quan ngại cho bản thân người dân Pháp cũng như nhân dân thế giới. Mặc dù không chìm trong khủng hoảng tài chính và suy thoái kinh tế toàn cầu giai đoạn 2008 – 2009 như Hy Lạp, Ý..., thậm chí tăng trưởng của Pháp đã nhanh chóng phục hồi ở mức khoảng 1,4% năm 2010 cũng như mức 1,6% năm 2011 (sau khi đạt -2,5% năm 2009), nhưng việc theo đuổi các biện pháp kích cầu cùng những chi phí chính sách đã

¹<http://vi.wikipedia.org/wiki/Ph%C3%A1p>.

²<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/fr.html#top>

khuyến Pháp phải đối diện với tình trạng thâm hụt ngân sách và nợ công cao quá mức cho phép, đồng thời tỉ lệ thất nghiệp ngày càng gia tăng, niềm tin cho các chỉ tiêu tiêu dùng, đầu tư suy giảm³. Bên cạnh đó, những diễn biến không hề sáng sủa từ cuộc khủng hoảng nợ công của Hy Lạp cũng như nguy cơ khủng hoảng tài chính châu Âu đang tạo ra những sức ép ghê gớm cho kinh tế Pháp. Vào cuối năm 2011 vừa qua, Viện Thống kê và Nghiên cứu kinh tế quốc gia Pháp (INSEE) đã hạ tỉ lệ tăng trưởng kinh tế (dự tính) Pháp xuống mức 1,6%. Cùng thời gian đó, BVA – Gallup International đã công bố kết quả điều tra về niềm tin của người dân Pháp đối với triển vọng nền kinh tế là thấp nhất trong số 51 quốc gia⁴. Những điều này cho thấy sự phục hồi kinh tế trong năm 2011 cũng như những triển vọng trong năm tiếp theo vẫn còn những dấu hiệu bất ổn.

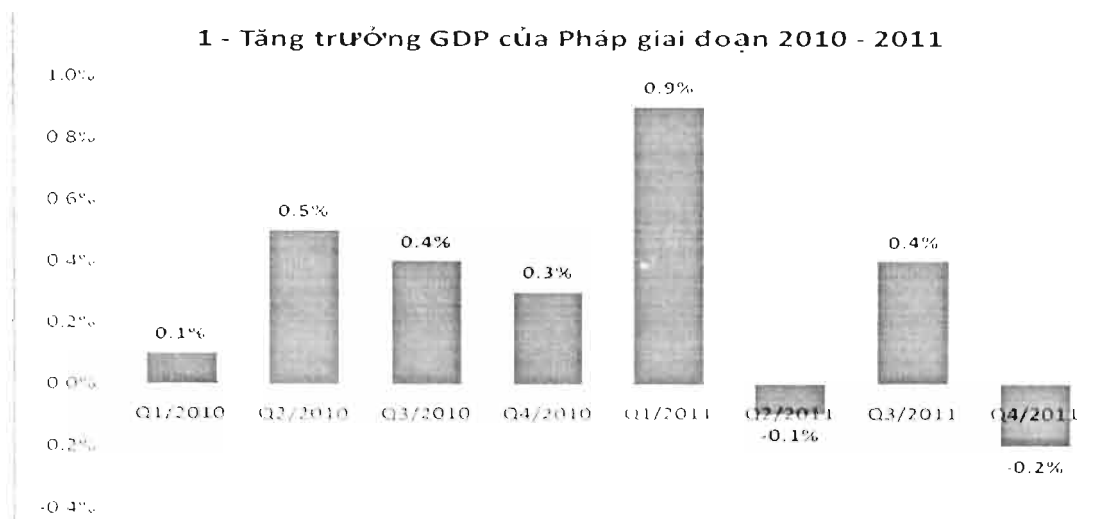
1. Những nét nổi bật của kinh tế Pháp năm 2011

Kinh tế Pháp bước sang năm 2011 với đà tăng trưởng mạnh mẽ từ năm 2010. Ngay từ quý 1/2011, tăng trưởng GDP đã đạt 0,9% so với mức 0,1% cùng kỳ năm 2010 hoặc mức 0,3% của quý 4/2010. Tuy vậy, trong khoảng thời gian tiếp theo của năm 2011, tăng trưởng kinh tế thể hiện chiều hướng xấu với sự tụt xuống mức (- 0,1%) trong quý 2, sau đó khôi phục một chút ở mức 0,4% ở quý 3, để rồi sau đó lại giảm xuống (-0,2%) tại quý 4 (ước tính) cũng như đà suy giảm tiếp sau đó. Do những suy giảm trong tăng trưởng của quý 4 năm 2011 nên tăng trưởng GDP cả năm của Pháp đã không cao như dự kiến ở mức trên 2,5% mà chỉ còn khoảng 1,6% (INSEE).

³http://www.indexmundi.com/france/economy_profile.html

⁴http://www.bva.fr/fr/sondages/les_perspectives_economiques_2011.html

Biểu 1: Tăng trưởng GDP của Pháp giai đoạn 2010-2011

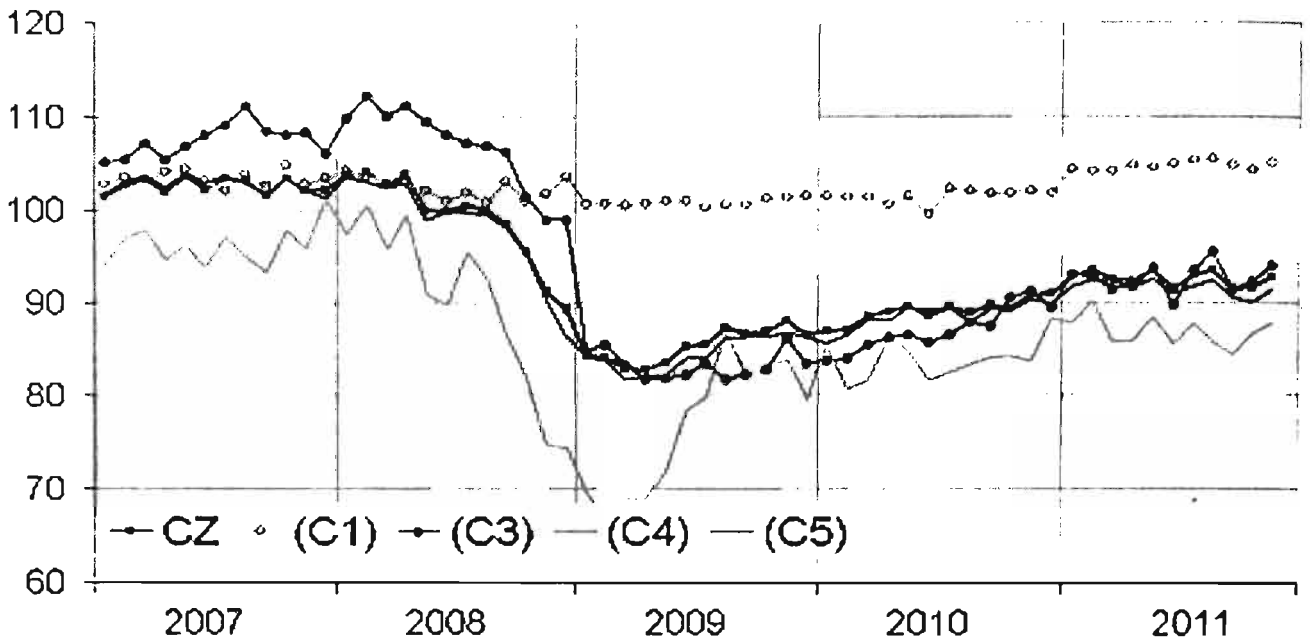
Nguồn: INSEE, 2011.

Sự phục hồi về tăng trưởng nói chung phản ánh năng lực của nền kinh tế Pháp trong bối cảnh hậu suy thoái kinh tế thế giới giai đoạn 2008 – 2009. Trên thực tế, Pháp đã xây dựng được một cơ cấu kinh tế hiện đại với tỉ trọng ngành dịch vụ/GDP đạt hơn 70%, một nền công nghiệp tiên tiến có sức cạnh tranh cao, và một hệ thống dịch vụ tương đối năng động, hiện đại, không ngừng đổi mới để thích ứng với nhu cầu thị trường. Sức mạnh của nền kinh tế Pháp tập trung vào các tập đoàn kinh tế lớn, cụ thể 1.000 xí nghiệp công nghiệp hàng đầu ở Pháp đã chiếm 43% lực lượng lao động và 53,2% GDP. Những tập đoàn như Alf Aquitaine (dầu khí), Renault (sản xuất ô tô), Alcatel Alsthom (điện và điện tử), Total (dầu khí), France Telecom (viễn thông), Airbus (hàng không)... là những thương hiệu không lồ ở cả phạm vi quốc tế. Sức cạnh tranh của nền kinh tế Pháp còn được thể hiện bởi hệ thống

công nghiệp phụ trợ với sự phát triển mạnh mẽ của các doanh nghiệp vừa và nhỏ. Theo ước tính, có tới 97% tổng số xí nghiệp không phải là thủ công có quy mô vừa và nhỏ sử dụng từ 20 đến 500 công nhân, chiếm 50% lực lượng lao động, 40% tổng GDP và 25% khối lượng xuất khẩu trong công nghiệp. Mặt khác, trong bối cảnh khủng hoảng năng lượng thế giới, Pháp cũng có khả năng tự giải quyết các vấn đề về năng lượng nhờ đã đầu tư lớn vào năng lượng nguyên tử trước đây, với khoảng 77% nhu cầu năng lượng của Pháp được cung cấp từ các nhà máy điện nguyên tử. Bởi vậy, khủng hoảng 2008-2009 vừa qua đi, năng lực sản xuất công nghiệp của nền kinh tế đã bước đầu khôi phục với giá trị sản xuất công nghiệp thể hiện xu hướng tăng ngay từ 2010 và được khẳng định tiếp trong năm 2011. Sản lượng công nghiệp và dịch vụ năm 2010 tăng 1%, ước tính năm 2011 tăng 1,2%.

Biểu 2. Giá trị sản xuất công nghiệp của Pháp (năm cơ sở: 2005)

Đơn vị: thay đổi %

Nguồn: INSEE 2011, <http://www.insee.fr/en/themes/info-rapide.asp?id=10>

Chú thích: CZ: Ngành chế tạo; C1: Ngành sản xuất thực phẩm và đồ uống; C3: Ngành sản xuất máy móc, đồ điện và điện tử; C4: Ngành sản xuất thiết bị vận tải; C5: Ngành sản xuất khác.

Mặc dù nền kinh tế đã thể hiện dấu hiệu thoát khỏi suy thoái, nhưng sự phục hồi chưa thực sự vững chắc. Những tác động từ môi trường bên ngoài cùng với những yếu tố này sinh bên trong nhanh chóng ảnh hưởng đến hoạt động của nền kinh tế Pháp. Có thể thấy rằng, mặc dù tăng trưởng chung của nền kinh tế được cải thiện nhưng xu hướng này không đồng nhất trong các lĩnh vực, ngành kinh tế, thậm chí còn thể hiện xu hướng giảm vào cuối năm. Ngoại trừ trong quý 1 năm 2011, giá trị sản xuất của các lĩnh vực đều tăng so với quý 4/2010, đặc biệt lĩnh vực sản xuất

chế tạo mức tăng là 2,8%, lớn hơn rất nhiều mức tăng trung bình toàn bộ các ngành, thì xu hướng tăng trưởng không được thể hiện ở tất cả các nhóm ngành so với quý liền kề trước đó. Các lĩnh vực chế tạo; năng lượng, nước và chất thải; thương mại đã suy giảm trong quý 2 với tốc độ tăng trưởng âm, lần lượt là (-0,7%), (-1,6%), và (-0,4%). Quý 4 là thời kỳ mà sự suy giảm gần như thể hiện trên tất cả các nhóm ngành kinh tế ngoại trừ lĩnh vực nông nghiệp và dịch vụ phi thương mại không giảm mà chỉ thể hiện tốc độ tăng chậm lại.

Biểu 3. Tăng trưởng phân theo các nhóm ngành giai đoạn 2010 – 2011

	Năm 2010				Năm 2011			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Nông nghiệp	-0.6%	-0.3%	0.1%	0.0%	0.4%	0.1%	0.7%	0.3%
Chế tạo	1.2%	2.0%	0.1%	0.4%	2.8%	-0.7%	-0.2%	-1.1%
Năng lượng, nước, chất thải	3.7%	0.8%	0.4%	-0.3%	0.1%	-1.6%	2.6%	-2.0%
Xây dựng	-2.2%	-0.7%	-0.5%	-0.9%	0.2%	0.5%	0.7%	-0.2%
Thương mại	0.7%	0.7%	1.5%	0.6%	1.3%	-0.4%	0.1%	-0.1%
Dịch vụ thương mại	0.0%	0.7%	0.4%	0.4%	1.5%	0.3%	0.5%	-0.1%
Dịch vụ phi thương mại	0.0%	0.2%	0.2%	0.0%	0.4%	0.1%	0.2%	0.1%

Nguồn: INSEE, 2011.

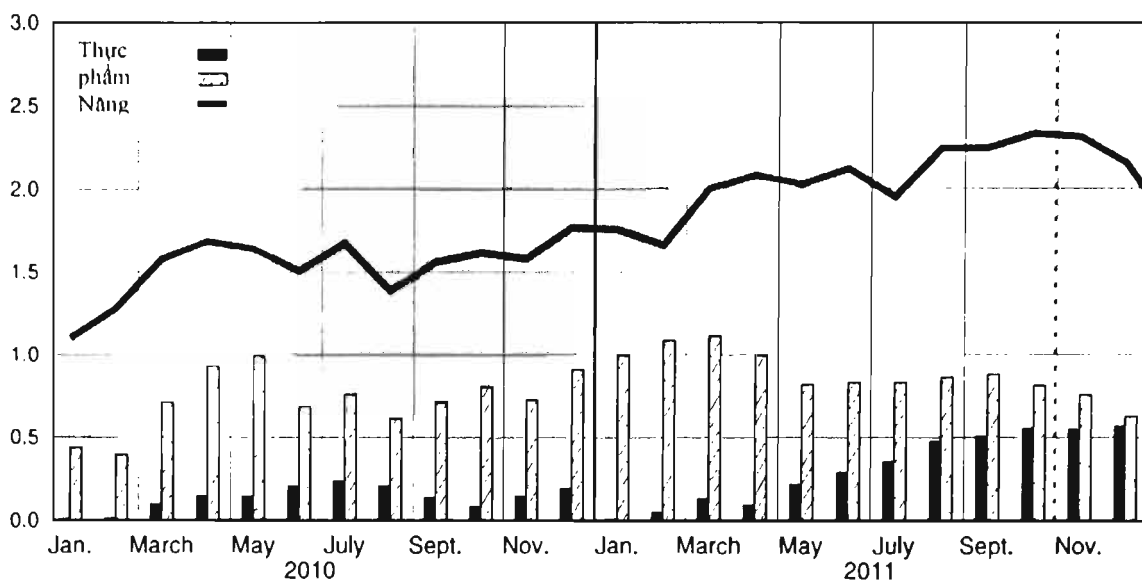
Sự suy giảm của hoạt động nền kinh tế nói chung và một số nhóm ngành nói riêng trong quý 2 trước tiên bắt nguồn từ ảnh hưởng tiêu cực của thương mại thế giới. Nền kinh tế Nhật Bản sau vụ động đất tháng 3 năm 2011 đã chịu tăng trưởng âm (-0,5%), trong khi đó tình hình kinh tế của Mỹ, Anh và khu vực đồng EUR nói chung rơi vào trì trệ với tăng trưởng khoảng 0,2%. Những điều này đã khiến cho chi tiêu của các khu vực này giảm và cầu nhập khẩu cũng giảm. Bên cạnh sự suy giảm nhập khẩu của các nền kinh tế phát triển, cầu nhập khẩu của các nền kinh tế mới nổi cũng không tăng bởi việc thực thi các chính sách tiền tệ thắt chặt để kiểm soát mức lạm phát vốn là kết quả từ các chính sách kích cầu trước đó. Tất cả những điều này đã làm trầm trọng tình hình thương mại thế giới, bị suy giảm 0,6%, mức cao nhất kể từ giữa 2009 cho đến nay⁵ và qua đó ảnh

hưởng đến tăng trưởng các ngành công nghiệp và thương mại của Pháp. Sự gia tăng của giá trị sản xuất công nghiệp cả năm là kết quả của sự tăng mạnh trong quý 1, và tình hình cũng tương tự đối với ngành thương mại.

Về tiêu dùng: Tăng trưởng kinh tế Pháp năm 2011 chịu ảnh hưởng lớn từ tiêu dùng của hộ dân cư và chính phủ. Từ tháng 2/2011, mức lạm phát công bố về cơ bản (ngoại trừ tháng 7) đã tăng liên tục tới đỉnh vào tháng 10, đạt 2,3%, trước khi giảm nhẹ vào tháng 12, đạt gần 2%, tính cho cả năm.⁶ Sự gia tăng này bắt nguồn chủ yếu từ tăng giá thực phẩm, trên thực tế tình hình giá năng lượng tại Pháp đã giảm, đặc biệt từ nửa sau năm 2011.

⁵INSEE, *Conjuncture in France, Economic recovery on hold*, p2, October 2011.

⁶INSEE, *Conjuncture in France, Economic recovery on hold*, p5, October 2011.

Biểu 4. Sự gia tăng lạm phát của Pháp năm 2011 (tính theo năm)

Nguồn: INSEE

Nhìn chung lạm phát đã góp phần làm tiêu dùng giảm trong quý 2 nhưng không ảnh hưởng nhiều đến tiêu dùng thời gian sau đó. Trên thực tế, ngoài tác động trung hòa của sự suy giảm giá năng lượng đối với sự gia tăng giá thực phẩm thì bản thân thu nhập của người dân đã tăng bởi sự gia tăng mức lương danh nghĩa và các chính sách đối với tiền lương tối thiểu cũng như các khoản thưởng cho người lao động trong nửa năm sau 2011. Tỷ lệ tăng lương bình quân đầu người của Pháp trong năm 2011 là lớn nhất kể từ năm 2008. Niềm tin tiêu dùng chủ yếu suy giảm bởi những lo ngại về triển vọng kinh tế Pháp và sự không ủng hộ đối với chính quyền của Thủ tướng N.Sarkozy, thể hiện bởi tỷ lệ ủng hộ của người dân đã rơi xuống dưới 29%, các cuộc biểu tình của dân chúng Pháp cùng với tỷ lệ tiết kiệm khá cao trong cuối năm 2011 đạt khoảng 17,1%. Bởi vậy, mặc dù năm 2011, nền kinh tế có mức tăng trưởng

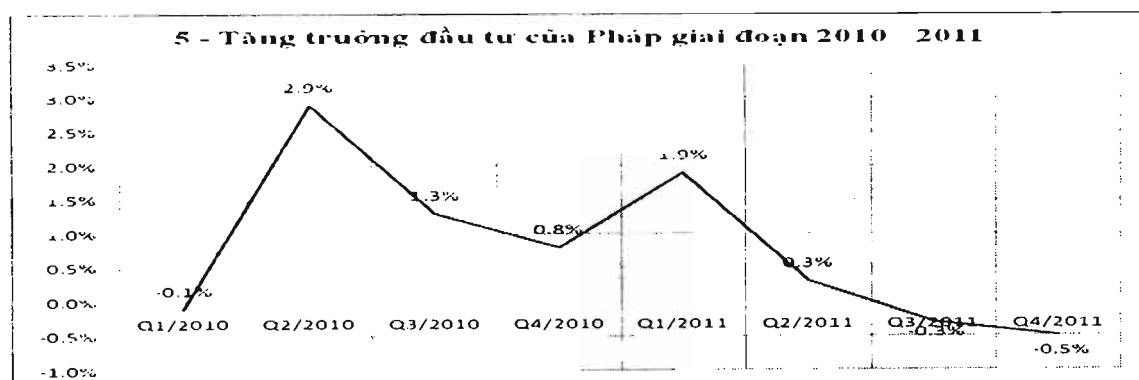
cao hơn so với 2010, nhưng mức tiêu dùng chỉ tăng nhẹ, đạt 1,8% so với mức 1,5% (năm 2010). Trong cơ cấu tiêu dùng của các hộ gia đình thì tiêu dùng các sản phẩm công nghiệp như ô tô và hàng may mặc, đồ da tăng mạnh nhất.

Về đầu tư: Tăng trưởng đầu tư đã đạt tỷ lệ cao ngay từ quý I với tốc độ 1,9% so với quý 4/2010. Điều này phản ánh niềm tin môi trường kinh doanh Pháp được củng cố bởi tăng trưởng kinh tế đã phục hồi trong năm 2010. Tuy nhiên, tăng trưởng đầu tư tập trung vào các ngành hàng chế tạo và vẫn thể hiện xu hướng cắt giảm trong các ngành xây dựng. Xu hướng đầu tư đã chậm lại trong quý 2 với mức tăng 0,3% và đến quý 3, đầu tư đã giảm xuống 0,3% trước khi giảm mạnh ở quý 4 xuống 0,5%. Sự suy giảm của tỷ lệ đầu tư tư nhân của Pháp trong nửa sau năm 2011 cũng giống như chỉ tiêu tiêu dùng bắt nguồn từ những sự lo lắng đối với môi

trường kinh doanh Pháp từ nửa sau 2011. Tăng trưởng chững lại, lạm phát cao, thất nghiệp gia tăng cũng như những nguy cơ tiềm tàng về một cuộc sụp đổ hệ thống tài chính châu Âu đã khiến triển vọng kinh tế Pháp không hề sáng sủa. Thêm nữa, các chính sách cắt giảm chi tiêu và tăng thuế để khắc phục thâm hụt ngân sách của chính quyền N.Sakozy trong khi chưa mang lại tín hiệu lạc quan cho nền kinh tế đã càng khiến cho môi trường kinh doanh trở nên tồi tệ. Bên cạnh đó, các chính sách thắt chặt tiền tệ

nhằm kiểm soát nền kinh tế đã đồng thời khiến cho các khoản vay mượn trở nên đắt đỏ và cùng với đó, những khó khăn của hệ thống ngân hàng Pháp xuất phát từ những khoản nợ xấu ở Hy Lạp và Ý càng làm cho những căng thẳng tài chính trở nên lớn hơn bao giờ hết. Các cuộc điều tra về môi trường kinh doanh Pháp đều cho thấy tâm lý bi quan đối với sự phát triển của nền kinh tế trong thời gian này và đó chính là lý do dẫn đến suy giảm trong đầu tư.

Biểu 5. Tăng trưởng đầu tư của Pháp giai đoạn 2010-2011

Nguồn: INSEE 2011.

Về cán cân thanh toán quốc tế: Tình hình thâm hụt thương mại của Pháp đã kéo dài suốt từ năm 2005 và chưa có dấu hiệu kết thúc. Năm 2011, tăng trưởng xuất khẩu qua các thời kỳ không thay đổi nhiều và có giảm nhẹ vào cuối năm. Nguyên nhân như đã phân tích ở trên là thương mại thế giới diễn biến có chiều hướng không tích cực giữa năm 2011, đặc biệt cầu nhập khẩu của một số thị trường quen thuộc cho các sản phẩm xuất khẩu từ Pháp như Ý và Tây Ban Nha... có

xu hướng giảm. Tuy vậy, giá trị xuất khẩu năm 2011 vẫn dự kiến đạt 484 tỉ EUR, tăng 4% so với 2010. Trung Quốc đang nổi lên là thị trường xuất khẩu quan trọng của Pháp với các hợp đồng có giá trị lên đến 20 tỉ EUR được ký kết nhân chuyến thăm Pháp của Chủ tịch Trung Quốc Hồ Cẩm Đào năm 2010 (160 máy bay Airbus trị giá 12 tỉ EUR, 2 lò điện hạt nhân EPR kèm theo các thanh nhiên liệu trị giá 8 tỉ EUR), thỏa thuận hợp tác xây dựng một nhà máy tái chế chất thải hạt nhân trị giá 15 tỉ EUR, các hợp đồng trong lĩnh

vực truyền thông với sự tham gia của Alcatel Lucent và dược phẩm với sự tham gia của Sanofi Aventis. Đối với nhập khẩu, Pháp nhập khẩu nhiều nguyên liệu công nghiệp (dầu mỏ, khí đốt, than, kim loại...) và hàng tiêu dùng (dệt may, giày dép, thủy sản, thịt gia súc, cà phê, hồ tiêu, rau quả, đồ gỗ, đồ gia dụng...), cũng như bán các thành phẩm công nghiệp phục vụ quá trình chuyên môn hóa và toàn cầu hóa. Năm 2011, tăng trưởng nhập khẩu về cơ bản đạt mức cao hơn so với xuất khẩu trong cùng thời kỳ tương ứng. Giá

trị nhập khẩu có giảm xuống trong quý 2 và quý 4 lần lượt ở các mức 1,2% và 0,1%, tuy nhiên kim ngạch nhập khẩu cả năm vẫn tăng 5% so với năm 2010, đạt 526,1 tỉ EUR. Nhìn chung, mặc dù cán cân thương mại năm 2011 tiếp tục thâm hụt ở mức cao, nhưng ảnh hưởng tiêu cực rất ít tới tăng trưởng của cả nền kinh tế. Theo ước tính của Viện Thống kê và Nghiên cứu Kinh tế của Pháp, đóng góp của thương mại ròng đối với GDP năm 2011 làm giảm 0,4% so với mức tăng 0,1% năm 2010.

Biểu 6: Xuất nhập khẩu của Pháp giai đoạn 2010 -2011 (tỷ EUR)

6 - Xuất nhập khẩu của Pháp giai đoạn 2010 - 2011 (tỷ euro)

Nguồn: INSEE 2011.

Một vấn đề quan trọng nữa trong nền kinh tế Pháp năm 2011 là *tỉ lệ thất nghiệp* không giảm, bất chấp tăng trưởng chung tăng so với năm 2010. Trên thực tế, nhờ tăng trưởng tốt trong nửa đầu năm 2011, đã có 112.000 việc làm trong khu vực phi nông nghiệp được tạo ra. Tuy nhiên, bởi sự chững lại của nền kinh tế trong nửa sau 2011, làm cho tỉ lệ việc làm trong khu vực phi nông nghiệp đã bị thu hẹp với 14.000 việc làm bị mất đi và dự kiến có khoảng 61.000 việc làm sẽ tiếp tục mất trong nửa đầu 2012. Nhìn chung tỉ lệ thất nghiệp đã có xu hướng tăng

nhẹ trong quý 4 năm 2011, đạt mức 9,8%⁷. Sự méo mó của thị trường lao động càng làm trầm trọng thêm tình hình bất ổn và là một trong những nguyên nhân chủ chốt gây nên những căng thẳng xã hội Pháp năm vừa qua.

Tóm lại, kinh tế Pháp năm 2011 vừa qua tiếp tục thể hiện sự phục hồi sau cơn suy thoái kinh tế thế giới giai đoạn 2008-2009 với tốc độ tăng trưởng cao hơn năm 2010. Điều này phản ánh năng lực nội tại của nền kinh tế Pháp với vị thế của nền kinh tế lớn

⁷ INSEE, *Conjuncture in France, Eurozone marking time*, p15, December 2011.

thứ hai châu Âu và trong nhóm các nước phát triển nhất thế giới. Tăng trưởng kinh tế đã được cải thiện trên cơ sở phát huy thế mạnh vốn có của nền kinh tế với một cơ cấu công nghiệp phản ứng khá linh hoạt với những biến động của nền kinh tế thế giới. Tuy nhiên, những diễn biến của nền kinh tế nửa sau 2011 cho thấy sự phục hồi này chứa đựng nhiều bất cập và có thể bị đảo ngược. Tăng trưởng đã suy giảm ở các ngành chủ chốt và cả trên tổng thể nền kinh tế. Tỷ lệ thất nghiệp vẫn ở mức cao trong bối cảnh lạm phát vẫn có xu hướng gia tăng. Thâm hụt ngân sách và cán cân thanh toán quốc tế chưa được cải thiện, tỷ lệ nợ công cao nhất trong khối các nước đạt chuẩn tín dụng AAA cùng với sức ép vỡ nợ của hệ thống ngân hàng trước các cuộc khủng hoảng ở Hy Lạp, Ailen, Ý và Tây Ban Nha. Những nét ảm đạm của nền kinh tế Pháp đó đã làm mờ đi thành tựu tăng trưởng của cả năm 2011, khiến ngay cả những người dân Pháp cũng trở nên bi quan khi đề cập đến triển vọng phát triển của nền kinh tế như cuộc điều tra của Gallup International đã chỉ ra.

2. Triển vọng kinh tế Pháp năm 2012

Trong những ngày cuối năm 2011, chính phủ của Tổng thống N.Sarkozy đã xem xét lại, giảm dự tính tăng trưởng kinh tế năm 2011 xuống khoảng 1,7% cũng như đặt mục tiêu tăng trưởng khoảng 2,25% cho cả năm 2012. Điều đó cho thấy phải chăng triển vọng nền kinh tế Pháp năm 2012 sẽ sáng sủa hơn và Pháp tiếp tục thể hiện đà phục hồi như những năm 2010, 2011 bất chấp sự bi quan của người dân Pháp thời điểm này? Có vẻ đây chỉ là một kịch bản quá lạc quan của

giới quan chức mà thôi. Những dự báo và ước tính của INSEE về tăng trưởng, thất nghiệp của Pháp đều cho thấy bức tranh kinh tế còn ảm đạm ít nhất cho đến quý 2 năm 2012. Theo đó, tăng trưởng trong quý 1 sẽ là -0,1% và quý 2 là 0,1%; số việc làm sẽ tiếp tục mất đi trong bối cảnh tăng trưởng và đầu tư suy giảm.

Mặc dù vậy, cũng có những tín hiệu lạc quan: Tình hình lạm phát sẽ giảm dần với chỉ số giá tiêu dùng (CPI) ở các mức 1,5% (quý 1), và 1,3% (quý 2) bởi sự giảm xuống của cả giá thực phẩm và giá năng lượng; Tăng trưởng xuất khẩu được phục hồi bởi nhu cầu của thị trường thế giới đối với sản phẩm của Pháp tăng lần lượt 0,1% (quý 1), và 0,2% (quý 2); Tiêu dùng của dân cư sẽ tăng với tốc độ 0,1% cùng với tỷ lệ tiết kiệm giảm xuống khoảng 16,7%; Tình trạng thâm hụt ngân sách được dần cải thiện hơn cùng với quá trình thực thi các chính sách thắt chặt chi tiêu của Chính phủ. Ngoài những tình huống trên cũng không ít những quan ngại cho rằng tăng trưởng kinh tế Pháp sẽ suy giảm đặc biệt trong bối cảnh những tình huống xấu như khủng hoảng nợ công xảy ra và lan tỏa dẫn đến khủng hoảng hệ thống tài chính châu Âu.

Có lẽ triển vọng kinh tế Pháp sẽ không lạc quan như chính phủ Pháp mong đợi. Các yếu tố như năng lực nội tại của nền kinh tế, các giải pháp chính sách, tâm lý của người dân và khu vực tư nhân, rủi ro khủng hoảng nợ công ở châu Âu là những nhân tố quyết định tới tăng trưởng kinh tế của Pháp trong thời điểm này và chúng có quan hệ tác động qua lại lẫn nhau.

Trong bốn nhóm yếu tố trên, rõ ràng yếu tố nội lực cần phải được xem xét đầu tiên. Có thể thấy Pháp đã phát huy khá tốt nội lực của mình để nhanh chóng thoát ra khỏi những tác động tiêu cực của cuộc suy thoái kinh tế thế giới 2008-2009. Ngay sau khi nền kinh tế chạm đáy với tăng trưởng 2,4% trong năm 2009, nền kinh tế đã phục hồi với tăng trưởng 1,4% (2010) và 1,6% (2011) trong bối cảnh nhiều nước phát triển khác vẫn chưa thoát khỏi sự trì trệ do cuộc khủng hoảng mang lại và thương mại thế giới chưa được cải thiện rõ nét. Pháp hiện vẫn đang sờ hữu những ngành công nghiệp hàng đầu thế giới trong các lĩnh vực khác nhau như: thực phẩm, dầu mỏ, công nghệ thông tin, viễn thông... và đây là yếu tố then chốt cho đà phục hồi của Pháp. Sự tăng trưởng của nền kinh tế Pháp đạt mức cao trong quý 1 năm 2011 cho thấy yếu tố nội lực này vẫn còn dư địa để phát huy trong một bối cảnh mà các yếu tố khác không thay đổi quá lớn.

Đối với năng lực hoạch định và thực thi chính sách của chính phủ N.Sarkozy vẫn còn có nhiều sự lo ngại. Rõ ràng cần phải cắt giảm chi tiêu cũng như tăng thuế để đảm bảo cân bằng ngân sách và cải thiện tình trạng thâm hụt ngân sách bởi các chính sách kích cầu trước đó, cũng như cần phải kiểm soát và hỗ trợ hệ thống ngân hàng của Pháp khi có nhiều món nợ xấu khó đòi, tuy nhiên các giải pháp đi kèm cho các nhóm chính sách này thực sự còn hạn chế và chưa tạo ra hiệu quả. Những biện pháp cắt giảm thâm hụt ngân sách 12 tỉ EUR (khoảng 17 tỉ USD) giai đoạn 2011-2012 cùng với các chính sách tăng thuế đối với doanh nghiệp và nhóm dân

cư giàu có ngay sau khi được công bố đã vấp phải sự phản đối từ phía người dân với hơn 200 cuộc biểu tình nổ ra trong tháng 10/2011 ở khắp mọi nơi trên nước Pháp. Diễn biến của năm 2011 cho thấy những chính sách kinh tế khắc khổ của chính phủ N.Sarkozy chắc chắn vẫn sẽ gặp những trở ngại chính trị như vậy trong năm 2012 với một sức ép ngày càng lớn hơn khi mà tình trạng thất nghiệp có xu hướng gia tăng trong những quý đầu 2012. Ngoài ra, một trong những trọng điểm chính sách mà Pháp phải xử lý ôn hòa càng sớm càng tốt đó là cải thiện hệ thống tài chính, hỗ trợ hệ thống ngân hàng trong nước trước những căng thẳng tài chính xuất phát từ những nước con nợ đang lâm vào khủng hoảng, bế tắc như nhóm nước PIIGS (gồm: Bồ Đào Nha, Ireland, Italy, Hy Lạp và Tây Ban Nha). Ngân hàng Pháp cần tăng thêm 7.324 tỉ USD mới đáp ứng được tỉ lệ vốn bắt buộc 9% theo yêu cầu của Cơ quan Quản lý Ngân hàng Châu Âu. Rõ ràng hai nhóm chủ đề chính sách trên là những trọng tâm của chính sách kinh tế 2012 và nếu Pháp không làm tốt được điều này thì nền kinh tế có nguy cơ rui ro rất lớn.

Tâm lý tiêu dùng và đầu tư của khu vực tư nhân là nhân tố quyết định đối với bức tranh kinh tế 2012. Rõ ràng nếu tiêu dùng nội địa giảm, đầu tư tư nhân không tăng trong bối cảnh cắt giảm chi tiêu công thì khả năng tăng trưởng của nền kinh tế là rất thấp, bởi trong thời gian qua, tác động của mậu dịch đối với nền kinh tế tương đối nhỏ. Cuối năm 2011, tiêu dùng và đầu tư của khu vực tư nhân đã rơi vào trạng thái trì trệ và phụ thuộc vào tâm lý của người dân. Tuy nhiên, có vẻ như bước sang năm 2012, tiêu dùng có

khả năng hồi phục bởi lạm phát giảm, sức mua của người dân được cải thiện, và dân chúng Pháp đã có đủ thời gian để điều chỉnh cho các lựa chọn nhập khẩu. Trái với tiêu dùng, tăng trưởng đầu tư có thể tiếp tục suy giảm bởi trạng thái bi quan đối với môi trường kinh doanh của Pháp cũng như triển vọng kinh tế nước này. Nhìn chung tâm lý của người dân phụ thuộc rất lớn vào các yếu tố chính sách của Chính phủ cùng với những tác động từ môi trường bên ngoài. Tuy nhiên, cả hai nhóm nhân tố này đang vận động theo chiều hướng không tích cực đối với sự hình thành tâm lý người dân trong năm 2012.

Cuối cùng là nhóm nhân tố liên quan đến hệ thống tài chính của Pháp. Trong số các yếu tố ngoại lai, những rủi ro vỡ nợ công và khủng hoảng hệ thống tài chính châu Âu có tác động mạnh hơn cả trong giai đoạn hiện nay. Hiện nay, tình hình khủng hoảng nợ của các nước Hy Lạp, Ailen đang ngày càng khó kiểm soát, trong khi các nền kinh tế như Ý, Tây Ban Nha đang lún sâu vào khủng hoảng. Bản thân tăng trưởng Pháp trước những bất ổn của nền kinh tế khu vực và các quốc gia thành viên đã giảm xuống trong quý 2 năm 2011 cũng như tại quý 4 cùng năm. Trong năm 2012, những nguy cơ về khủng hoảng tài chính châu Âu ngày càng bộc lộ rõ nét khi mà nhiều nước vẫn đang rơi vào tình trạng nợ công ở mức cao và chưa có dấu hiệu thoát khỏi. Điều này sẽ trực tiếp tác động tới tâm lý đầu tư của khu vực tư nhân theo chiều hướng tiêu cực cũng như làm cho môi trường kinh doanh trở nên không ổn định. Bởi vậy, nếu không có những phương án phòng ngừa thích hợp cho hệ thống tài chính của Pháp thì

nguy cơ khủng hoảng vẫn đang tiềm tàng và đây là vấn đề mang tính chất quốc tế, đòi hỏi Pháp phải phối hợp cùng các quốc gia thành viên EU để có được những biện pháp hiệu quả cho vấn đề khủng hoảng nợ công ở châu Âu.

Từ những yếu tố trên có thể thấy triển vọng kinh tế của Pháp năm 2012 là không tốt đẹp, tăng trưởng có thể chững lại và thấp hơn so với 2011. Như vậy, tâm trạng bi quan của người dân Pháp trong các cuộc điều tra về môi trường kinh doanh là hoàn toàn có cơ sở, có thể hiểu được. Việc Pháp có thể tiếp tục đà phục hồi hay không phụ thuộc rất nhiều vào hiệu quả của các biện pháp khôi phục niềm tin tiêu dùng và đầu tư của khu vực tư nhân cũng như các biện pháp kiểm soát, hỗ trợ hệ thống tài chính, hệ thống các ngân hàng nội địa trước nguy cơ khủng hoảng tài chính lan tỏa ở châu Âu.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Lê Hà (2011), *Kinh tế Pháp có dấu hiệu phục hồi song chưa vững*, tài ngày 12/12/2011 tại: <http://www.vietnamplus.vn/Home/Kinh-te-Phap-co-dau-hieu-phuc-hoi-song-chua-vung/201112/117082.vnplus>
2. Gafin, *Pháp hạ dự báo tăng trưởng kinh tế 2011 – 2012*, tài ngày 25/11/11 tại <http://gafin.vn/20110825105730357p0c32/p-hap-ha-du-bao-tang-truong-kinh-te-2011-2012.htm>
3. INSEE (2011), *Conjuncture in France, Economic recovery on hold*, October 2011.
4. INSEE (2011), *Conjuncture in France, Eurozone marking time*, December 2011.
5. INSEE (2011), *Statistical French Appendix*, 2011.